

DECLARAȚIE | Poziția Coaliției Civice pentru Alegeri Libere și Corecte față de alegerile locale generale din 20 octombrie – 3 noiembrie 2019

Coaliția civică pentru Alegeri Libere și Corecte consideră că alegerile locale generale din 20 octombrie – 3 noiembrie 2019 au fost în general libere și parțial corecte. Aprecierea este făcută prin prisma gradului de respectare a principiilor pentru alegeri libere și corecte de către toți actorii electorali și în baza următoarelor constatări privind desfășurarea perioadei pre-electorale, electorale și a zilelor alegerilor:

Modificarea regulilor de joc în timpul alegerilor. Modificările aduse Codului electoral au fost publicate cu câteva zile înainte de începutul perioadei electorale pentru alegerile locale generale, contrar bunelor practici în materie electorală. Aceste modificări au indus confuzie atât alegătorilor cât și funcționarilor electorali, în special dat fiind faptul că la 20 octombrie s-au aplicat norme diferite pentru două scrutine diferite, cu reglementare paralelă a aceluiași raporturi juridice.

Limitarea libertății de formare a alegătorilor din cauza accesului îngrădit la informații cu caracter electoral. Au

fost înregistrate dificultăți în accesarea informației despre listele de candidați pentru consiliile locale în pofida multiplelor solicitări formale din partea societății civile. Sub pretextul protecției datelor cu caracter personal organele electorale nu au oferit acces la date despre profilul celor care concureau pentru un mandat de consilier local.

Activitatea îngreunată a organelor electorale. Procesul electoral a fost marcat de un șir de întârzieri ale organelor electorale în emiterea de instrucțiuni și decizii necesare unei bune desfășurări a alegerilor. De asemenea, acestea nu au asigurat transparența necesară la capitolul contestațiilor și sesizărilor depuse cât și despre statutul soluționării acestora.

Aplicarea practicilor neuniforme de înregistrare a candidaților. S-a constatat nerespectarea prevederilor legale pentru întocmirea listelor de candidați, fiind remarcate cel puțin 2000 de liste de candidați (peste 1/3 din total) care au fost înregistrate de către Consiliile Electorale de Circumscripție deși nu respectau cota de gen impusă legal și/sau prevederile de plasament.

Refuzul înregistrării unor concurenți electorali. A fost sesizată aplicarea sancțiunii de nulitate a semnăturilor susținătorilor unui candidat electoral când acestea s-au găsit pe aceeași listă de subscripție cu susținătorii dintr-o altă localitate, în condițiile în care Codul electoral nu prevede o consecință clară pentru asemenea situații. Aplicarea acestei sancțiuni prevăzute doar de Regulamentul CEC, a dus la refuzul înregistrării lui Ruslan Codreanu în calitate de candidat independent la funcția de primar general al mun. Chișinău. În acest caz, și instanțele de judecată au interpretat în mod diferit condițiile de verificare și validare a listelor de subscripție și temeiurile de nulitate a semnăturilor colectate.

Eschivarea de la raportarea plinară a cheltuielilor din partea

concurenților. Concurenții electorali continuă să nu raporteze complet cheltuielile de transport, de locațiune a încăperilor și a plăților pentru utilități, cât și cheltuielile pentru delegarea/detașarea persoanelor, inclusiv cele pentru recompensarea și plata diurnelor observatorilor și voluntarilor antrenați în campania electorală;

Lipsa verificării de fond de către CEC a rapoartelor financiare ale concurenților electorali. Constatăm lipsa verificării provenienței surselor de venit ale concurenților electorali de către CEC. De asemenea, lipsește controlul modalității de colectare și evidență a resurselor financiare încasate de la veniturilor donatorii primari (formațiuni politice) fie prin utilizarea echipamentelor de casă și control (ECC), fie prin eliberarea bonurilor de plată.

Utilizarea resurselor administrative în perioada electorală. Au fost semnalate numeroase cazuri de utilizare a resurselor administrative de către partidele politice care s-au înscris în cursa electorală. Au ieșit în evidență cazuri de implicare improprie a oficialilor de rang înalt în promovarea unor concurenți electorali; desfășurarea întrunirilor electorale în incinta și cu angajații instituțiilor de stat în timpul orelor de lucru; asumarea meritului de către unele partide pentru diverse servicii și lucrări efectuate din bani publici.

Deficiențe și erori în Registrul de Stat al Alegătorilor (RSA) și listele electorale. Creșterea continuă a numărului de alegători în RSA, pe fundalul unui spor natural negativ al populației Republicii Moldova menține valabilă îngrijorarea privind calitatea gestionării Registrului de Stat al Populației, implicit a RSA. Au fost constatate următoarele deficiențe privind calitatea listelor electorale: arondarea eronată a alegătorilor la secții de votare din altă localitate; atribuirea eronată a alegătorilor la altă secție de votare din aceeași localitate; prezența persoanelor decedate în liste; lipsa alegătorilor în listele de bază;

erori de adrese. De asemenea, sunt constatate cazuri de migrare artificială a alegătorilor.

Mass-media continuă să fie părtinitoare. Cele mai multe instituții mass-media importante au reflectat campania electorală de o manieră părtinitoare, tratând inegal și discriminatoriu concurenții electorali. Câțiva concurenți electorali au beneficiat de o prezență masivă și pe o tonalitate exclusiv pozitivă la unele posturi TV monitorizate, iar oponentii lor politici au fost reflectați în context negativ. Consiliul Audiovizualului nu a reușit să intervină în timp util pentru combaterea dezinformării.

Femeile continuă să fie sub-reprezentate. Introducerea cotelor de reprezentare și a cerințelor de poziționare a femeilor și bărbaților au determinat partidele politice să desemneze mai multe femei candidate pentru funcțiile de consilieri. Totodată, constatăm cu regret că ponderea femeilor candidate pentru funcția de primar/primară nu a crescut semnificativ – doar o creștere de 5% în ultimele trei cicluri electorale. Deși cadrul legal obligă respectarea cotei minime de gen de 40% și stabilește regula de amplasare a candidaților în listele pentru funcția de consilier de minimum 3 persoane de același gen la fiecare 10 candidați, au fost constatate multiple situații în care aceste prevederi nu au fost respectate.

Sub-reprezentarea persoanelor de etnie romă. Reprezentarea persoanelor de etnie romă în calitate de candidați la funcția de consilieri locali rămâne a fi redusă. Și mai redusă este reprezentarea acestui grup vulnerabil în listele de candidați la funcția de primari. În mare parte, platformele concurenților electorali nu sunt sensibile la problemele cu care se confruntă persoanele de etnie romă.

Discriminarea persoanelor cu dizabilități. Persoanele cu dizabilități s-au confruntat cu bariere de accesibilitate fizică și informațională. Peste 60% din secțiile de votare

sunt inaccesibile. Auditul accesibilității a 150 pagini web ale autorităților publice centrale și locale, partidelor politice, concurenților electorali relevă faptul că doar două pagini sunt accesibile pentru persoanele cu dizabilități. Pe parcursul campaniei electorale nici în instituțiile rezidențiale și nici în alte centre comunitare nu au fost organizate întruniri electorale cu și pentru persoanele cu dizabilități intelectuale.

Obstrucționarea activității observatorilor naționali. Observatorii naționali au fost obstrucționați pe parcursul activității lor de către cel puțin trei categorii de participanți la procesele electorale: de către membrii organelor electorale (limitarea accesului la listele electorale; limitarea accesului la listele electorale de subscripție; obstrucționarea accesului la contestații; limitarea accesului la rapoartele financiare ale candidaților independenți); de către reprezentanții instituțiilor publice; și de către concurenții electorali.